

Státní závěrečná zkouška

Judaistika: Dějiny a kultura Židů – Magisterské navazující studium JEDNOOBOROVÉ a DVOUOBOROVÉ

platné pro:

magisterské navazující jednooborové studium začátek studia v akademickém roce 2012/2013 a dříve!

a

magisterské navazující dvouoborové studium – všechny ročníky

První část

Kánon okruhů a otázek k přednáškám „Dějiny Židů I - IV“. Jednu z otázek posluchač vylosuje, přičemž **může „odvolit“ kapitolu, z níž už vykonal dílčí zkoušku (pozor! odvolit lze maximálně 2 kapitoly!)**

Otázky ke SZZk Dějiny Židů I.- IV.

1. okruh: Dějiny Židů I. (nejstarší dějiny - 334 př.n.l.)

- 1) Starověký Přední východ: geografické a klimatické podmínky, základní periodizace, písemné prameny.
- 2) Biblická archeologie: její vznik, program, vývoj, vymezení, metody, vztah k ostatním vědním oborům, současný stav.
- 3) Pentateuch: názory na jeho vznik a utváření, tetrateuch, hexateuch.
- 4) Deuteronomistická historie: dřívější a současné teorie o vzniku a utváření, tzv. "historické" knihy Hebrejské Bible
- 5) Praotcové Izraele: Abraham, Izák, Jákob jako historické postavy, pokusy o rekonstrukci praotecké doby, archeologické a písemné prameny.
- 6) Exodus a dobytí "Země zaslíbené": Izraelité v Egyptě, biblický obraz dobytí Palestiny, archeologické prameny, dřívější a současné teorie.
- 7) Sjednocené království: Saul, David, Šalomoun, písemné a hmotné prameny, současná debata o dataci a existenci sjednoceného království.
- 8) Rozdělená království: jejich vzájemné vztahy, podobnosti a odlišnosti, dobytí Samaří Asyřany, asyrské deportace, dopad na Judsko, dobytí Jeruzaléma Babyloňany
- 9) Babylonské zajetí a perské období: prameny k tomuto období, vliv na utváření biblické literatury a židovské identity, pád novobabylonské říše, návrat z babylonského zajetí, vliv na utváření biblické literatury.
- 10) Náboženský život starověkého Izraele: polyteismus, monoteismus, názory na jeho vznik, písemné a hmotné prameny.

Doporučená literatura:

Shanks, H. (ed.): Ancient Israel. From Abraham to the Roman Destruction of the Temple. Washington, 2006.

Gillieron, B.: Bible nepadla z nebe. Strhující historie jejího zrození. Třebenice, 1999.

Jepsen, A.: Královská tažení ve starém Orientu. Prameny k dějinám starověké Palestiny. Praha, 1987.

Römer, T.: Skrytý Bůh. Sex, krutost a násilí ve Starém zákoně. Jihlava 2006

Finkelstein, I. - Silberman, N. A.: The Bible Unearthed: Archaeology's New Vision of Ancient Israel and the Origin of Its Sacred Texts. New York, 2002.

2. okruh: Dějiny Židů II. (334 př.n.l. - 1038 n.l.)

- 1) Helénské období (334-63 př.n.l.): Politické události v Judei v období 334-167 př.n.l., Ptolemájovci, Seleukovci, Makabejské povstání, Judea pod Hasmoneovci.
- 2) Římské období (63 př.n.l. - 638 n.l.): Politické události v Judei v období 63 př.n.l. - 66 n.l., Sanhedrin, Septuaginta, antisemitismus, Židé v Babylonii, revolty proti Římu, intelektuální dějiny období Druhého chrámu, rabínské hnutí, judaismus v pozdním starověku.
- 3) Raný středověk (638-1038): Židovský svět v raném období islámu, ješivy v Bagdádu, Karaité, rabín Sadya Gaon, počátky Aškenazu.

Doporučená literatura:

A. Primární:

Bible: Daniel, Ester

Josephus Flavius: Válka židovská (Praha: Academica, 2004)

Josephus Flavius: O starobylosti Židů. Můj život (Praha: Arista, 2006)

Výběr z helénské židovské literatury a rabínské literatury.

B. Sekundární:

Schäfer, Peter: Dějiny Židů v antice. Praha: Vyšehrad, 2003.

Stemberger, Günter: Talmud a midraš. Praha: Vyšehrad, 1999.

Brody, Robert: The Geonim of Babylonia and the Shaping of Medieval Jewish Culture. New Haven and London: Yale University Press, 1998.

Beinart, Haim: Geschichte der Juden (n.p.: Bechtermünz Verlag, 1992).

3. okruh: Dějiny Židů III. (950-1780)

- 1) Počátky židovského života v Aškenazu
- 2) Židé v muslimském a křesťanském Španělsku před vyhnáním r. 1492
- 3) Transformace evropských Židů po vyhnání z Iberského poloostrova
- 4) Židé v Polsko-litevské unii
- 5) Reformace, protireformace a Židé
- 6) Mesianistická hnutí od Šabtaje Zviho po Jakoba Franka
- 7) Baruch Spinoza a židovský život v Amsterodamu
- 8) Chasidé a Mitnagdim (mysticismus a anti-mysticismus)
- 9) Haskala
- 10) Židovské ženy a modernita

Doporučená literatura:

Haim Hillel Ben-Sasson (ed.), A History of the Jewish People, Cambridge/MA 1976, vol. 2

David Biale (ed.), Cultures of the Jews. A New History, New York 2002, vol. 2

Haim Beinart, Atlas of Medieval Jewish History, Jerusalem 1992

Gershom Scholem, Major Trends in Jewish Mysticism, New York 1961.

Jacob Katz, Tradition and Crisis: Jewish society at the end of the middle ages, New York 2000.

4. okruh: Dějiny Židů IV. (1789 - do současnosti)

- 1) Emancipace a židovské ohlasy na modernitu v západní a střední Evropě
- 2) Rusko a východní Evropa
- 3) Osmanská říše
- 4) Moderní náboženská hnutí v judaismu
- 5) Autonomní židovská politika a ideologie
- 6) První světová válka a meziválečné období
- 7) Antisemitismus a Šoa

- 8) Sionismus a stát Izrael
- 9) Židovský život ve Spojených státech amerických
- 10) Židé v komunistických režimech

Doporučená literatura:

Paul Mendes-Flohr, Jehuda Reinharz, *The Jew in the Modern World: A Documentary History*, New York, 1995.

Michael Meyer, *Response to Modernity: History of the Reform Movement in Judaism*, Detroit, 1995.

Zvi Gitelman, *A Century of Ambivalence. The Jews of Russia and the Soviet Union, 1881 to the Present*, Bloomington, 2001.

H. J. Kieval, *Formování českého židovstva: Národnostní konflikt a židovská společnost v Čechách 1870– 1918*, Praha, 2011.

Ezra Mendelsohn, *The Jews of East Central Europe Between the Two World Wars*, Bloomington, 1987.

Raul Gilbert, *Pachatelé, oběti, diváci. Židovská katastrofa 1933-1945*, Praha, 2002.

Alena Heitlingerová, *Ve stínu holocaustu a komunismu. Čeští a slovenští Židé po roce 1945*, Praha, 2007.

Druhá část:

Diskuse nad samostatně zvoleným tématem z kteréhokoli modulu: Student předloží examinátorům (zašle elektronicky Dr. Visimu - 3 týdny před státní závěrečnou zkouškou!) dva okruhy/témata dle vlastního výběru doprovobené reprezentativním seznamem studijní literatury (nikoli však téma shodné s problémem řešeným v diplomové práci), examinátor vybere při státní závěrečné zkoušce jedno z nich k podrobnější diskusi.